

PRACE NAUKOWE
Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
RESEARCH PAPERS
of Wrocław University of Economics

245

Ekonomia

pod redakcją
Jerzego Sokołowskiego
Magdaleny Rękas
Grażyny Węgrzyn

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2012

Recenzenci: Tomasz Bernat, Waclaw Jarmolowicz, Elzbieta Kryńska,
Andrzej Miszczuk, Marzanna Poniatowicz, Stanislaw Swadzba,
Grazyna Wolska, Urszula Zagora-Jonszta

Redakcja wydawnicza: Barbara Majewska, Dorota Pitulec

Redakcja techniczna: Barbara Lopusiewicz

Korekta: Barbara Cibis

Łamanie: Małgorzata Czupryńska

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna na stronie www.ibuk.pl

Streszczenia opublikowanych artykułów są dostępne w międzynarodowej bazie danych
The Central European Journal of Social Sciences and Humanities <http://cejsh.icm.edu.pl>
oraz w The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2012

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-205-5

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	11
Kamil Augustyn, Kazimierz W. Krupa: Ocena stanu kapitału intelektualnego przedsiębiorstw Podkarpacia na podstawie wyników badań empirycznych.....	13
Jan Borowiec: Wahania cykliczne a zmiany realnego efektywnego kursu walutowego w strefie euro.....	23
Katarzyna Czech: Ewolucja realizacji zrównoważonego rozwoju w Polsce	34
Karolina Drela: Utrata pracy w XXI wieku.....	44
Malgorzata Gajda-Kantorowska: Kontrowersje wokół metod pomiaru stabilności wzrostu gospodarczego.....	55
Malgorzata Gasz: Działania stabilizujące gospodarkę Unii Europejskiej w warunkach kryzysu finansów publicznych.....	65
Łukasz Goczek: Porównanie skuteczności polityki fiskalnej i monetarnej na panelowej próbie wektorowo-autoregresyjnej.....	77
Alina Gorczyńska, Danuta Szwajca: Dekoniunktura gospodarcza a restrukturyzacja naprawcza przedsiębiorstwa.....	88
Beata Guziejewska: Kredyty zagrożone i rezerwy celowe na tle ogólnej sytuacji w sektorze bankowym w latach 2008-2010.....	98
Anna Horodecka: Rola prądów filozoficznych w kształtowaniu metodologii nauk ekonomicznych.....	110
Robert Huterski: Wybrane aspekty quasi-fiskalnej działalności Systemu Rezerwy Federalnej Stanów Zjednoczonych.....	120
Marcin Idzik: Zastosowanie gradacyjnego modelu w analizie zaufania do banków i innych instytucji finansowych w Polsce.....	129
Michał Jurek: Koncepcje monetarne D.H. Robertsona i ich wykorzystanie do analizy ilościowej i dochodowej teorii pieniądza.....	139
Tomasz Kacprzak: Bezpieczeństwo pracy a bezpieczeństwo zatrudnienia w Polsce w kontekście <i>flexicurity</i>	148
Marcin Kalinowski: Krytyka korporatywizmu z perspektywy nowej ekonomii politycznej.....	160
Dariusz Kielczewski: Koncepcja ekonomii zrównoważonego rozwoju.....	170
Ilona Kijek, Marta Pszczółkowska: Taksonomiczne ujęcie sytuacji makroekonomicznej państw Unii Europejskiej w latach 2001, 2005 I 2009.....	179
Aldona Klimkiewicz: Konsekwencje podwyższenia wieku emerytalnego kobiet dla rynku pracy.....	191

Ryszard Kowalski: Liberalne państwo dobrobytu wobec najsłabszych grup społecznych.....	201
Sylwester Kozak: Rola banków w dystrybucji produktów ubezpieczeniowych w Polsce w latach 2002-2010.....	210
Sylwester Kozak: Zmiany w strukturze kredytów dla sektora niefinansowego w Polsce w latach 2001-2010	222
Jakub Kraciuk: Wpływ światowego kryzysu finansowego z 2008 roku na gospodarkę Niemiec	233
Mirosław Krajewski: Kapitał ludzki w procesie zarządzania wartością przedsiębiorstwa	243
Barbara Kryk: Szanse i zagrożenia zatrudnienia nosicieli wirusa HIV w opinii studentów.....	253
Iwa Kuchciak: Crowdsourcing w kreowaniu wartości przedsiębiorstwa bankowego.....	263
Robert Kurek: Asymetria informacji na rynku ubezpieczeniowym	272
Katarzyna Kuźniar-Żyłka: Media jako uczestnik procesu informacyjnego w warunkach gospodarki opartej na wiedzy.....	283
Joanna Latuszek: Globalizacja a nierówności między państwami.....	293
Renata Lisowska, Dorota Starzyńska: Działalność innowacyjna polskich przedsiębiorstw przemysłowych na przykładzie województwa łódzkiego	303
Józef Łobocki: Sektor finansowy a kapitał społeczny.....	314
Łukasz Menart: Kluczowe obszary działań menedżera klastra.....	324
Aneta Mikula: Poziom ubóstwa i deprywacji materialnej dzieci w krajach Unii Europejskiej	336
Michał Moszyński: Idee ładu gospodarczego w procesie transformacji systemowej byłej NRD – oczekiwania a rzeczywistość.....	347
Arnold Pabian: Zrównoważona produkcja w gospodarce przyszłości. Perspektywy i bariery rozwoju	357
Wiesław Pasewicz, Artur Wilczyński, Michał Świtlyk: Efektywność państwowych wyższych szkół zawodowych w latach 2004-2010	367
Iwona Pawlas: Społeczno-ekonomiczny rozwój krajów Unii Europejskiej w świetle badań taksonomicznych.....	377
Renata Pęciak: Działania Jeana-Baptiste’a Saya na rzecz instytucjonalizacji nauki ekonomii	386
Elżbieta Pohulak-Żołędowska: Innowacyjność w dobie postindustrialnej....	396
Adriana Politałaj: Efektywność centrów integracji społecznej w zakresie przeciwdziałania długotrwałemu bezrobociu	407
Magdalena Rękas: Ulgi prorodzinne jako element polityki rodzinnej w wybranych krajach Unii Europejskiej	418
Wioleta Samitowska: Ekonomia społeczna wobec wyzwań rynku pracy	432
Anna Skórska: Zmiany sytuacji na polskim rynku pracy jako konsekwencja kryzysu gospodarczo-finansowego.....	443

Grzegorz Sobiecki: Pieniądz doskonały.....	453
Małgorzata Solarz: Wady i zalety mikropożyczek jako narzędzia inkluzji finansowej sprzyjającego wzrostowi dobrobytu	463
Robert Stanisławski: Potrzeby w zakresie rozwoju innowacyjnego małych i średnich przedsiębiorstw nieinnowacyjnych (w świetle badań własnych)	474
Bogusław Stankiewicz: Makroekonomiczny model turystyki medycznej w Polsce – podstawowe uwarunkowania badań.....	486
Dariusz Eligiusz Staszczak: Znaczenie globalnego kryzysu finansowo-gospodarczego dla zmian światowego systemu ekonomiczno-politycznego.	497
Feliks Marek Stawarczyk: Kryzys na przykładzie Argentyny a ekonomiczne problemy Grecji	507
Stanisław Swadźba: System gospodarczy Polski i Republiki Czeskiej. Analiza porównawcza.....	517
Maciej Szczepankiewicz: Badanie potencjału innowacyjnego studentów	527
Maciej Szumlański: Wzrost kapitału ludzkiego w Unii Europejskiej	537
Sylwia Talar: Crowdsourcing jako efektywna forma współpracy.....	548
Jacek Tomkiewicz: Strefa euro wobec kryzysu finansowego	558
Magdalena Tusińska: Czy wzrost gospodarek krajów Unii Europejskiej jest inteligentny?	568
Monika Utzig: Zadłużenie gospodarstw domowych w monetarnych instytucjach finansowych.....	579
Monika Walicka: Podatkowe uwarunkowania konkurencyjności małych przedsiębiorstw	590
Grzegorz Wałęga: Społeczno-ekonomiczne determinanty zadłużenia gospodarstw domowych w Polsce.....	600
Grażyna Węgrzyn: Uwarunkowania ekonomiczne innowacji w sektorze usług.....	611
Anna Wildowicz-Giegiel: Uwarunkowania kreacji kapitału intelektualnego w polskich przedsiębiorstwach	622
Sylwia Wiśniewska: Budowa współpracy nauki z gospodarką wyzwaniem dla polityki innowacyjnej państwa	633
Renata Wojciechowska: Problem metody badawczej w ekonomii	643
Jarosław Wojciechowski: Wpływ zaburzenia preferencji czasowej na wysokość bezrobocia równowagi na przykładzie Polski	652
Alfreda Zachorowska, Agnieszka Tylec: Efektywność kosztowa aktywnych programów rynku pracy w województwie śląskim w latach 2005-2010 ...	663
Urszula Zagóra-Jonszta: Sektor bankowy w drugiej Rzeczypospolitej	674
Małgorzata Zielenkiewicz: Stopień regulacji publicznej a poziom życia	685
Mariusz Zieliński: Polityka fiskalna a kryzys gospodarczy w wybranych krajach Unii Europejskiej	695

Summaries

Kamil Augustyn, Kazimierz W. Krupa: Assessment of intellectual capital level in enterprises of Podkarpackie Voivodeship based on empirical research results.....	22
Jan Borowiec: Cyclical fluctuations and changes in real effective exchange rate in the euro zone	33
Katarzyna Czech: Evolution of the implementation of sustainable development in Poland	42
Karolina Drela: Job loss in the 21st century	54
Malgorzata Gajda-Kantorowska: Controversy over the methods of measurement of economic growth sustainability	64
Malgorzata Gasz: Performance management stabilizing European Union in an economic public finance crisis.....	76
Lukasz Goczek: Comparison of the effectiveness of fiscal and monetary policy in a panel vector autoregressive model.....	87
Alina Gorczyńska, Danuta Sz wajca: Economic downturns and repair restructuring of a company	97
Beata Guziejewska: Non-performing loans and dedicated reserves against the general state of banking sector in Poland in 2008-2010.....	109
Anna Horodecka: The influence of philosophical schools on the methodology of economics.....	119
Robert Huterski: Selected aspects of quasi-fiscal activities of the Federal Reserve System of the United States.....	128
Marcin Idzik: The use of a gradation model in the analysis of trust in banks and other financial institutions in Poland.....	138
Michał Jurek: Monetary concepts of D.H. Robertson and their use for the analysis of the quantity and income theory of money	147
Tomasz Kacprzak: Job security and employment security in Poland within the context of flexicurity.....	159
Marcin Kalinowski: The criticism of corporatism from the new political economy perspective	169
Dariusz Kielczewski: Conception of the economics of sustainable development	178
Ilona Kijek, Marta Pszczółkowska: A taxonomic view of the European Union states macroeconomic situation in 2001, 2005 and 2009	190
Aldona Klimkiewicz: Consequences of the increase of women's retirement age for the labour market.....	200
Ryszard Kowalski: Liberal welfare state and the most vulnerable social groups	209
Sylwester Kozak: The role of banks in the insurance products distribution in Poland between 2002 and 2010	221

Sylwester Kozak: Changes in the structure of loans to the nonfinancial sector in Poland in 2001-2010.....	232
Jakub Kraciuk: The influence of the world financial crisis of 2008 on the economy of Germany	242
Mirosław Krajewski: Human capital in the process of management of the company's value	252
Barbara Kryk: Chances and threats of employment for carriers of HIV in students' opinion.....	262
Iwa Kuchciak: Crowdsourcing in the creation of banking company value	271
Robert Kurek: Information asymmetry on the insurance market.....	282
Katarzyna Kuźniar-Żyłka: Media as a participant of information process in terms of the knowledge-based economy.....	292
Joanna Latuszek: Globalization and inequality between states	302
Renata Lisowska, Dorota Starzyńska: Innovation activity of Polish manufacturing enterprises based on the example of Łódź Voivodeship.....	313
Józef Łobocki: Financial sector and social capital	323
Łukasz Menart: Key areas for cluster manager's activities.....	335
Aneta Mikula: Level of poverty and material deprivation of children in the European Union countries	346
Michał Moszyński: Ideas of economic order in the process of economic transformation of the former GDR – expectations and reality	356
Arnold Pabian: Sustainable production in the economy of future, perspectives and barriers of development	366
Wiesław Pasewicz, Artur Wilczyński, Michał Świtłyk: Efficiency analysis of state higher vocational schools in 2004-2010	376
Iwona Pawlas: Socio-economic development of European Union economies in the light of taxonomic analysis.....	385
Renata Pęciak: Jean-Baptiste Say's actions for institutionalisation of economics.....	395
Elżbieta Pohulak-Żołędowska: Innovation in post-industrial era.....	406
Adriana Politaj: Effectiveness of centres of social integration in scope of counteraction of long-term unemployment	417
Magdalena Rękas: Family taxation as an instrument of family policies in selected EU countries	431
Wioleta Samitowska: Social economy towards labour market challenges.....	442
Anna Skórska: The changes on Polish labour market as a result of the economic and financial crisis	452
Grzegorz Sobiecki: The perfect currency	462
Małgorzata Solarz: Advantages and disadvantages of micro-loans as the tool of financial inclusion enhancing wealth growth.....	473
Robert Stanisławski: The needs of SMS sector (no-innovative enterprises) for the innovative development (in the lights of own research)	485

Bogusław Stankiewicz: Macroeconomic model of medical tourism in Poland – basic conditions of research.....	496
Dariusz Eligiusz Staszczak: Importance of the global financial-economic crisis for the world economic-political system changes	506
Feliks Marek Stawarczyk: Crisis on the example of Argentina and the economic problems in Greece	516
Stanisław Swadźba: Economic system of Poland and the Czech Republic. Comparative analysis.....	526
Maciej Szczepankiewicz: Research of student's innovative potential.....	536
Maciej Szumlański: Human capital growth in the European Union.....	547
Sylvia Talar: Crowdsourcing as an effective model of cooperation.....	557
Jacek Tomkiewicz: Euro-zone and the financial crisis	567
Magdalena Tusińska: Is economic growth of the European Union countries smart?.....	578
Monika Utzig: Liabilities of households in monetary financial institutions ...	589
Monika Walicka: Tax impact on competitiveness of small enterprises.....	599
Grzegorz Wałęga: Socio-economic determinants of household debt in Poland	610
Grażyna Węgrzyn: Economic determinants of innovation in the service sector	621
Anna Wildowicz-Giegiel: Conditions of intellectual capital creation in Polish enterprises	632
Sylvia Wiśniewska: Building cooperation between science and business as a challenge for innovation policy of state.....	642
Renata Wojciechowska: Problem of research method in economy.....	651
Jarosław Wojciechowski: Impact of time preferences disturbance on the level of balance unemployment, based on the example of Poland.....	662
Alfreda Zachorowska, Agnieszka Tylec: Cost efficiency of active labour market programmes in Silesian Voivodeship in 2005-2010	673
Urszula Zagóra-Jonszta: Banking sector in the Second Republic of Poland	684
Małgorzata Zielenkiewicz: The degree of public regulation and the standard of living.....	694
Mariusz Zieliński: Fiscal policy and economic crisis in selected European Union countries.....	704

Alfreda Zachorowska, Agnieszka Tylec

Politechnika Częstochowska

EFEKTYWNOŚĆ KOSZTOWA AKTYWNYCH PROGRAMÓW RYNKU PRACY W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM W LATACH 2005-2010

Streszczenie: Społeczno-ekonomiczne konsekwencje nierównowagi na rynku pracy skutkują podejmowaniem prób wypracowania działań i programów zmierzających do zapewnienia optymalnego poziomu zatrudnienia. Implikują także konieczność zdefiniowania celów, sposobów realizacji i oceny tych działań, a tym samym uwzględnienia w nich aspektów efektywności. Mając na uwadze powyższe, w artykule przedstawiono wybrane zagadnienia dotyczące efektywności aktywnych programów rynku pracy w województwie śląskim. Z uwagi na ograniczoną objętość pracy badanie skoncentrowano na efektywności kosztowej.

Słowa kluczowe: aktywne programy rynku pracy, efektywność kosztowa.

1. Wstęp

Nasilające się, szczególnie w okresach kryzysów gospodarczo-finansowych, zjawisko bezrobocia powoduje, że przeciwdziałanie jego niekorzystnym skutkom stało się podstawowym wyzwaniem dla polityki gospodarczej i społecznej. Osiągane na tym polu pozytywne rezultaty są możliwe dzięki kompleksowym działaniom rządu, zmierzającym do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy, wspieranym przez działania instytucji rynku pracy w ramach programów aktywnej polityki rynku pracy. Ze względu na to, że nadrzędnym celem aktywizacji bezrobotnych jest podjęcie przez nich pracy, bez wątplenia punktem wyjścia w ocenie realizowanych działań powinna być efektywność zatrudnieniowa, wskazująca, jaki odsetek osób, które ukończyły daną formę aktywizacji, znalazł zatrudnienie w określonym czasie od jej ukończenia¹. Mając jednakże na uwadze ograniczone zasoby finansowe, w analizie bieżących oraz w konstruowaniu przyszłych programów przeciwdziałania

---

¹ Metodyczne podstawy oraz wyniki badania efektywności zatrudnieniowej aktywnych programów rynku pracy w województwie śląskim przedstawiono w artykule A. Tylec, *Uczestnictwo kobiet w aktywnych programach rynku pracy oraz jego efekty zatrudnieniowe w województwie śląskim*, [w:] *Przegląd wybranych zagadnień rozwoju ekonomiczno-społecznego*, red. G. Musiał, R. Żelazny, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice 2011, s. 113-123.

bezrobociu należy uwzględnić również aspekty finansowe, to jest koszt aktywizacji i koszt pozyskania zatrudnienia w ramach poszczególnych form wsparcia.

Jako cel artykułu przyjęto zaprezentowanie wyników badania kosztowej efektywności aktywnych programów rynku pracy realizowanych w województwie śląskim w latach 2005-2010.

2. Metodyczne założenia badania efektywności kosztowej aktywnych programów rynku pracy

Zagadnienie efektywności programów rynku pracy od wielu lat jest przedmiotem dociekań ze strony teoretyków, jak i praktyków zajmujących się problemami rynku pracy, co skutkuje m.in. próbami konstruowania metod oceniających efektywność wprowadzanych rozwiązań². Przeprowadzone w artykule badanie efektywności kosztowej poszczególnych programów oparto na wyliczeniu³:

1) przeciętnego kosztu programu na jedną osobę, ustalonego dla:

- ogółu rozpoczynających program (pkp_1)

$$pkp\_1 = \frac{\text{wydatki przeznaczone na program w badanym okresie}}{\text{liczba osób, które w badanym okresie rozpoczęły udział w danej formie wsparcia}}$$

- ogółu osób, które ukończyły program (pkp_2)

$$pkp\_2 = \frac{\text{wydatki przeznaczone na program w badanym okresie}}{\text{liczba osób, które w badanym okresie ukończyły program}}$$

² Z uwagi na dostępne dane statystyczne, a także dużą złożoność badań, proponowane w literaturze metody w większości nie znalazły dotychczas zastosowania praktycznego, a badaniu i ocenie poddawana jest głównie „zatrudnialność” i koszty wsparcia bezrobotnych. Por. J. Wróbel, *Mierzenie efektywności aktywnych programów rynku pracy*, IPiSS, Warszawa 2005, s. 18-22; P.M. Picard, *Job additionality and deadweight spending in perfectly competitive industries: the case of optimal employment subsidies*, „Journal of Public Economics” 2001, no. 79, s. 521-541; M. Rosholm, M. Svarer, *Estimating the threat effect of active labour market programmes*, “IZA Discussion Paper”, September 2004, no. 1300; <http://econrsss.anu.edu.au/Staff/gregory/pdf/Linda%20talk.pdf>; J.P. Martin, D. Grubb, *What works and for whom: a review of OECD countries' experiences with active labour market policies*, “Swedish Economic Policy Review”, September 2001, no. 8; <http://www.regeringen.se/content/1/c6/09/52/63/e9a4be51.pdf>.

³ *Kierunki modyfikacji rozwiązań prawno-organizacyjnych w celu zwiększenia efektywności usług i instrumentów rynku pracy służących podnoszeniu kwalifikacji bezrobotnych*, Raport z badania współfinansowanego ze środków EFS, realizowanego przez P. Błędowskiego, B. Błaszczyk, M. Fedorczyk, Cz. Kliszko, P. Kubickiego, MPiPS, Warszawa 2008, s. 80; *Efektywność podstawowych form aktywizacji realizowanych w ramach programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w 2009 roku*, MPiPS, Warszawa 2010, s. 3.

2) kosztu ponownego zatrudnienia, to jest przeciętnego kosztu uzyskania zatrudnienia po zakończeniu programu (kpz)

$$kpz = \frac{\text{wydatki przeznaczone na program w badanym okresie}}{\text{liczba osób, które podjęły pracę w okresie do 3 miesięcy od zakończenia udziału w programie}}$$

Ograniczenia metodyczno-statystyczne powodują, że badanie finansowych aspektów aktywizacji było możliwe jedynie poprzez odniesienie poziomu uczestnictwa i zatrudnienia⁴:

- dla szkoleń – do kosztów szkoleń ogółem,
- dla staży – do stypendiów za okres stażu,
- dla przygotowania zawodowego – do stypendiów za okres przygotowania zawodowego,
- dla prac interwencyjnych – do wydatków na prace interwencyjne,
- dla robót publicznych – do wydatków na roboty publiczne,
- dla prac społecznie użytecznych – do wydatków na prace społecznie użyteczne,
- dla refundacji wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy – do sumy wydatków na refundację wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy,
- dla dotacji na podjęcie działalności gospodarczej – do sumy środków na podjęcie działalności gospodarczej.

Należy podkreślić, że wymienione programy nie wyczerpują listy działań podejmowanych przez urzędy pracy w województwie śląskim. Z uwagi jednak na dostępną statystykę nie ma możliwości wyodrębnienia wydatków ponoszonych na pozostałe dostępne dla bezrobotnych programy⁵.

3. Koszty aktywizacji i efektywność zatrudnieniowa ogółem dla programów w latach 2005-2010

Ograniczając zakres oceny efektywności kosztowej do wymienionych w poprzednim punkcie ośmiu programów w latach 2005-2010 uzyskano:

⁴ Podstawę badania stanowią dane udostępnione przez WUP w Katowicach, zawarte przede wszystkim w sprawozdaniach MPiPS-02 *Sprawozdanie o przychodach i wydatkach Funduszu Pracy*, sprawozdaniach MPiPS-01 *Sprawozdanie o rynku pracy*, załącznikach nr 6 do sprawozdania MPiPS-01 *Aktywne programy rynku pracy*.

⁵ Wszystkie prezentowane w artykule wartości dotyczące kosztów wsparcia, poziomu uczestnictwa w programach i jego rezultatów odnoszą się wyłącznie do wymienionych ośmiu programów. W związku z istniejącymi ograniczeniami statystyczno-ewidencyjnymi w badaniu uwzględniono jedynie nakłady skierowane na konkretną formę wsparcia. Takie podejście zaniża wprawdzie faktyczne rozmiary pomocy, ale jest uzasadnione z uwagi na brak możliwości uwzględnienia w tym miejscu kosztów, które rzeczywiście występują i są niezbędne do przeciwdziałania bezrobociu, a nie są bezpośrednio przypisane do konkretnego programu.

- koszt programu na osobę rozpoczynającą program (pkp_1) – 4,77 tys. zł,
- koszt programu na osobę, która ukończyła program (pkp_2) – 5,13 tys. zł,
- koszt uzyskania zatrudnienia (kpz) – 9,22 tys. zł.

Koszty aktywizacji bezrobotnych różniły się znacznie w poszczególnych latach, co zobrazowano danymi tab. 1.

Tabela 1. Efektywność kosztowa i zatrudnieniowa dla programów ogółem w województwie śląskim w latach 2005-2010

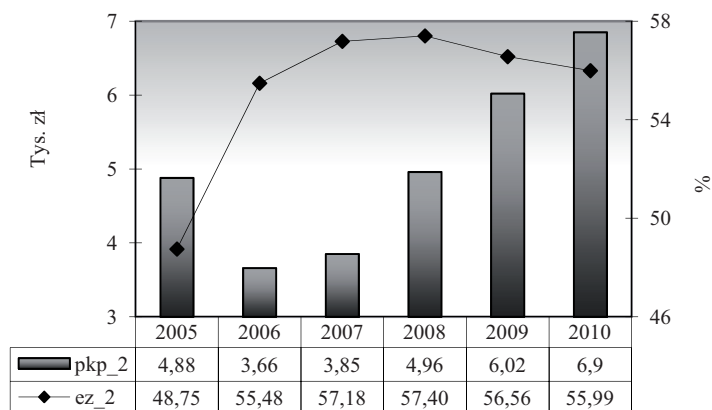
Lata	Wydatki (w tys. zł)	pkp_1 (w tys. zł)	pkp_2 (w tys. zł)	kpz (w tys. zł)
2005	185 685,8	3,99	4,88	10,01
2006	191 805,4	3,53	3,66	6,60
2007	229 917,6	3,56	3,85	6,73
2008	288 413,0	4,56	4,96	8,64
2009	381 650,6	5,80	6,02	10,64
2010	467 260,3	6,57	6,85	12,23

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WUP w Katowicach.

Najwyższy średni koszt uzyskania zatrudnienia dla jednej osoby wystąpił w latach 2009 i 2010, przy koszcie aktywizacji (pkp_2) wynoszącym 6,02 tys. zł w roku 2009 i 6,85 tys. zł w roku 2010 (w przeliczeniu na osobę, która ukończyła program). Zmiany, jakie następowały w zakresie efektywności kosztowej w poszczególnych latach, przełożyły się na spadek kosztu aktywizacji przypadającego na uczestnika programu w latach 2006 i 2007 w porównaniu z rokiem 2005 oraz jego systematyczny wzrost w latach 2007-2010. Wskazane tendencje zmian przeciętnego kosztu programu (a tym samym kosztu pozyskania zatrudnienia) nie zawsze pokrywały się z kierunkiem zmian w zakresie efektywności zatrudnieniowej, wyrażającej odsetek osób, które 3 miesiące po ukończeniu (lub w trakcie) ocenianych programów znalazły zatrudnienie, co zilustrowano na rys. 1.

O ile koszt programu na osobę (pkp_2) w latach 2007 i 2006 był niższy aniżeli w roku 2005 (odpowiednio o 25% i 21,11%), o tyle wskaźniki efektywności zatrudnieniowej (ez_2)⁶ do 2008 r. systematycznie wzrastały, osiągając wówczas maksymalny poziom 57,4%. W roku następnym, to jest 2009, na każde 100 osób, które ukończyły program, pracę uzyskiwało średnio mniej o 1 osobę, ale i tak osiągnięta w roku 2009 efektywność zatrudnieniowa była o 16,02% wyższa niż w roku 2005. W analogicznym okresie wzrosły również koszty aktywizacji bezrobotnych, przy czym wzrost ten był większy i wyniósł 23,36%. W roku 2010 przeciętny koszt programu na osobę również był wyższy o 13,8% aniżeli w roku 2009, natomiast efektywność zatrudnieniowa spadła o 1%.

⁶ ez_2 = liczba osób, które podjęły pracę w okresie do 3 miesięcy od zakończenia udziału w programie/ liczba osób, które w badanym okresie ukończyły program.

Rys. 1. Średni koszt programu na osobę a efektywność zatrudnieniowa programów przeciwdziałania bezrobociu w województwie śląskim w latach 2005-2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie WUP w Katowicach.

Agregując dane za lata 2005-2010, można zauważyć, że w wydatkach Funduszu Pracy na analizowane formy przeciwdziałania bezrobociu dominowały wydatki dotyczące wsparcia dla bezrobotnych rozpoczynających działalność gospodarczą (450 537,1 tys. zł). Najwięcej osób (118 934) rozpoczęło szkolenia. Podjęć pracy (nominalnie) najwięcej nastąpiło po stażach (63 541), przy najniższym koszcie pozyskania zatrudnienia dla prac społecznie użytecznych (2,76 tys. zł) i najwyższej efektywności zatrudnieniowej prac interwencyjnych (pomijając dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz refundacje wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, dla których z racji specyfiki programu efektywność zatrudnieniowa wynosi 100%).

4. Efektywność kosztowa wybranych form aktywizacji w kontekście ich efektywności zatrudnieniowej

Odnaczające się najwyższym poziomem uczestnictwa – spośród programów ocenianych ze względu na kosztochłonność – szkolenia cechowały się średnim kosztem uzyskania zatrudnienia na poziomie 4,53 tys. zł, wynikającym z jego kształtowania się w przedziale od 3,22 tys. zł (w roku 2006) do 7,09 tys. zł w roku 2009. Przeciętny koszt uczestnictwa 1 osoby, która ukończyła program w latach 2005-2010, wyniósł 1,70 tys. zł i kształtował się od 1,40 tys. zł (w latach 2005 i 2006) do 2,43 tys. zł w roku 2009. Jednocześnie, jeśli uwzględni się liczbę osób, które rozpoczęły szkolenia, to przeciętny koszt aktywizacji 1 osoby w ramach analizowanej formy wsparcia wynosił 1,61 tys. zł. Na uwagę zasługuje również fakt, że w roku 2006, w którym koszt aktywizacji 1 osoby był najniższy, osiągnięto najwyższą efektywność zatrudnieniową, a w roku 2009 o najwyższym pcp_2 – najniższą.

Przeszło dwukrotnie wyższymi kosztami aktywizacji aniżeli szkolenia (przy o 57,85% wyższej efektywności zatrudnieniowej) cechowały się staże – druga pod względem liczby uczestników forma aktywizacji. Przeciętny koszt uczestnictwa 1 osoby w stażach (pkp_2) wyniósł 5,77 tys. zł, przy najwyższym jego poziomie w latach 2005 i 2010. Koszt ponownego zatrudnienia był również najwyższy w tych latach, wynosząc odpowiednio: 14,12 tys. zł. i 11,92 tys. zł, co przy uwzględnieniu pozostałych lat przełożyło się na przeciętny koszt uzyskania zatrudnienia dla 1 osoby na poziomie 9,76 tys. zł. Jednocześnie okresem, w którym osiągnięto najwyższy poziom zatrudnienia po uczestnictwie, były lata 2007-2008. Podobnie jak w przypadku szkoleń, rok 2005, w którym wydano na aktywizację 1 bezrobotnego najwięcej środków (pkp_2 = 7,72 tys. zł), cechował się najniższą efektywnością zatrudnieniową.

W przypadku kolejnej formy przeciwdziałania bezrobociu – przygotowania zawodowego w miejscu pracy – najniższą efektywność zatrudnieniową (40,23%) osiągnięto w roku 2010. Jednocześnie w roku tym odnotowano najwyższy koszt ponownego zatrudnienia (42,17 tys. zł). Należy zauważyć, że dane odnośnie do poziomu uczestnictwa, jak i podjęć pracy po ukończeniu programu w roku 2010 znacznie odbiegały od danych z poprzednich lat. W roku 2005 program ukończyło 3245 osób, a pracę podjęło 1505, natomiast w roku 2010 było to odpowiednio 87 (ukończenia) i 35 (podjęcia pracy). Najwyższym w 2008 r. nakładom na uczestnika programu towarzyszył najwyższy poziom zatrudnienia po jego zakończeniu. W roku tym na 100 osób kończących przygotowanie zawodowe w miejscu pracy zatrudnienie podejmowało średnio 58 osób.

W przypadku kolejnego programu przeciwdziałania bezrobociu – prac interwencyjnych – przeciętny koszt aktywizacji 1 osoby (pkp_2) był niższy aniżeli dla staży czy przygotowania zawodowego w miejscu pracy i wyniósł 4,07 tys. zł. Działania w ramach tej formy wsparcia przełożyły się na najwyższą – po dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz refundacji wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy – średnią efektywność zatrudnieniową na poziomie 82,16%, przy jednocześnie stosunkowo niskim w porównaniu z innymi programami kpz wynoszącym 4,95 tys. zł. W badanym okresie koszt pozyskania zatrudnienia po pracach interwencyjnych wahał się od 3,92 tys. zł w roku 2006 do 6,86 tys. zł w roku 2010. Przeciętny koszt programu na 1 osobę, która go ukończyła, wyniósł od 3,32 tys. zł w roku 2006 do 16,97 tys. zł w roku 2010. Tendencje zmian w poziomie przeciętnego kosztu programu na uczestnika nie znajdowały pożądanego odzwierciedlenia w liczbie podjęć pracy po jego ukończeniu. O ile spadkowi pkp_2 w roku 2006 towarzyszyła poprawa efektywności zatrudnieniowej, o tyle wzrostowi kosztów aktywizacji w roku 2007 odpowiadał dalszy wzrost ez_2, ale w latach kolejnych nastąpił już spadek.

W przypadku kolejnej formy aktywizacji – robót publicznych – ponownie najwyższym nakładom na wsparcie 1 osoby (pkp_2 = 7,74 tys. zł) w 2005 r. towarzyszyła najniższa efektywność zatrudnieniowa (na 100 osób kończących program

pracę uzyskało 40). W latach 2005-2010 przeciętny koszt aktywizacji 1 osoby w ramach robót publicznych (pkp_2) wyniósł 6,69 tys. zł, natomiast przeciętny koszt pozyskania zatrudnienia 11,12 tys. zł. Jednocześnie, o ile w zakresie efektywności zatrudnieniowej po 2005 r. odnotowywano na ogół pożądaną kierunek zmian, czyli systematyczną jej poprawę⁷, o tyle przeciętne koszty programu na 1 osobę i koszty pozyskania zatrudnienia w latach 2008 i 2009 (po spadkach w latach 2006-2007) wzrastały. Odnosząc dane z roku 2010 do danych z roku 2005, odnotowano jednakże poprawę, zarówno w zakresie efektywności zatrudnieniowej (wzrost o 59,47%), jak i kosztu aktywizacji (spadek: pkp_2 o 8,67% i kpz o 42,73%).

Najwyższy koszt aktywizacji 1 osoby (pkp_2 = 0,85 tys. zł) w ramach kolejnego programu, to jest prac społecznie użytecznych, odnotowano w roku 2010. Towarzyszyła mu efektywność zatrudnieniowa na poziomie 26,16%. Jednocześnie w roku 2006, kiedy na uczestnictwo 1 osoby kończącej program wydano najmniej (0,68 tys. zł), uzyskano również najniższą efektywność zatrudnieniową (25,02%). W latach 2005-2010 przeciętny koszt ukończenia programu przez 1 osobę, wyniósł 0,80 tys. zł, przy średnim koszcie ponownego zatrudnienia 2,76 tys. zł i efektywności zatrudnieniowej równej 28,82%. Takie rezultaty czynią analizowaną formę najtańszą (w przeliczeniu na 1 osobę aktywizowaną), ale jednocześnie najmniej skuteczną pod względem podejmowania pracy przez jej uczestników.

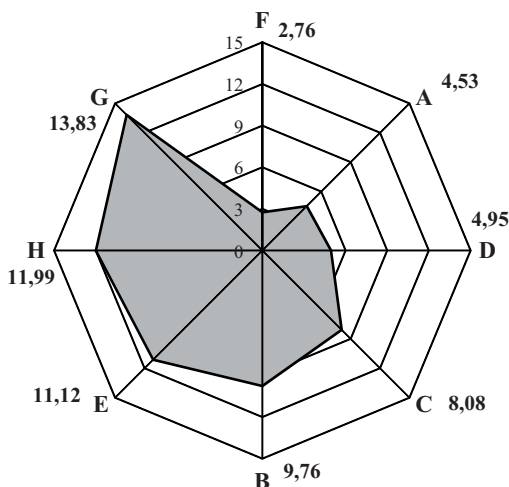
Z uwagi na specyfikę programu najwyższym poziomem zatrudnienia odznaczało się wsparcie w postaci udzielenia dotacji na podjęcie działalności gospodarczej oraz refundacji wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy, w przypadku których przeciętny koszt uczestnictwa w programie jest równy przeciętnemu kosztowi uzyskania zatrudnienia. Jeśli chodzi o efektywność kosztową za lata 2005-2010, to koszt uzyskania zatrudnienia dla 1 osoby był o 1,61 tys. zł niższy w przypadku refundacji wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy aniżeli w ramach dotacji na podjęcie działalności gospodarczej. Jednakże nie w całym badanym okresie ta forma przeciwdziałania bezrobociu była mniej kosztowna. W latach 2006, 2007 i 2010 koszt ponownego zatrudnienia był odpowiednio o 1,73 tys. zł, 0,61 tys. zł i 0,46 tys. zł wyższy niż w przypadku dotacji na podjęcie działalności gospodarczej.

Zestawiając koszt pozyskania zatrudnienia w ramach analizowanych programów w wybranych latach, uzyskano kolejność zaszeregowania przedstawioną w tab. 2.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że we wszystkich badanych latach, w których dostępne były prace społecznie użyteczne, cechowały się one najniższym kpz. W latach 2005-2007 kolejne pozycje zajmowały szkolenia (najtańsze w roku 2005) i prace interwencyjne. W latach 2008-2009 kolejność ta uległa odwróceniu – koszt pozyskania zatrudnienia w przypadku prac interwencyjnych był niższy. W pozostałych latach najdroższymi formami aktywizacji były dotacja na podjęcie działalności gospodarczej oraz refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy – przy różnym ich uplasowaniu w badanym okresie (na ostatniej lub przedostatniej

⁷ Wyjątkiem były lata 2008 i 2010, w których w stosunku do roku je poprzedzającego efektywność zatrudnieniowa spadła odpowiednio o 0,41% i 6,66%.

pozycji)⁸. Przedstawione rezultaty oraz uszeregowanie programów w poszczególnych latach przełożyły się ostatecznie na efektywność kosztową zilustrowaną na rys. 2.

A	Szkolenia	E	Roboty publiczne
B	Staże	F	Prace społecznie użyteczne
C	Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	G	Dotacja na podjęcie działalności gospodarczej
D	Prace interwencyjne	H	Refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy

Rys. 2. Efektywność kosztowa programów przeciwdziałania bezrobociu w województwie śląskim – dane zbiorcze za lata 2005-2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WUP w Katowicach.

Tabela 2. Efektywność kosztowa programów przeciwdziałania bezrobociu w województwie śląskim w latach 2005-2010 – uszeregowanie od najniższego kosztu pozyskania zatrudnienia

Programy przeciwdziałania bezrobociu według kosztu pozyskania zatrudnienia	kpz (w tys. zł)	pkp_2 (w tys. zł)
1	2	3
2005		
Szkolenia	3,91	1,40
Prace interwencyjne	5,71	4,03
Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	10,19	4,72

⁸ Wyjątkami były tu rok 2005, w którym najniższą efektywność kosztową uzyskano dla robót publicznych i staży, oraz rok 2010, w którym najwyższy koszt pozyskania zatrudnienia cechował przygotowanie zawodowe w miejscu pracy.

1	2	3
Refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy	13,23	13,23
Dotacja na podjęcie działalności gospodarczej	14,12	14,12
Staże	14,12	7,72
Roboty publiczne	19,44	7,74
2006		
Prace społecznie użyteczne	2,71	0,68
Szkolenia	3,22	1,40
Prace interwencyjne	3,92	3,32
Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	7,09	3,43
Staże	7,53	4,35
Roboty publiczne	8,78	5,36
Dotacja na podjęcie działalności gospodarczej	11,29	11,29
Refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy	13,02	13,02
2007		
Prace społecznie użyteczne	2,37	0,80
Szkolenia	3,76	1,49
Prace interwencyjne	4,26	3,72
Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	6,03	3,18
Staże	6,69	4,30
Roboty publiczne	7,62	5,17
Dotacja na podjęcie działalności gospodarczej	11,97	11,97
Refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy	12,58	12,58
2008		
Prace społecznie użyteczne	2,61	0,82
Prace interwencyjne	4,84	4,18
Szkolenia	4,85	1,73
Roboty publiczne	9,30	6,29
Staże	9,31	6,05
Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	9,83	5,70
Refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy	10,38	10,38
Dotacja na podjęcie działalności gospodarczej	13,84	13,84
2009		
Prace społecznie użyteczne	2,84	0,79
Prace interwencyjne	5,20	4,42
Szkolenia	7,09	2,43
Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	7,43	4,06
Roboty publiczne	10,14	6,90
Staże	10,24	6,03
Refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy	12,56	12,56
Dotacja na podjęcie działalności gospodarczej	17,63	17,63

Tabela 2, cd.

1	2	3
2010		
Prace społecznie użyteczne	3,24	0,85
Szkolenia	4,74	1,7
Prace interwencyjne	6,86	5,49
Roboty publiczne	11,17	7,07
Staże	11,92	6,51
Dotacja na podjęcie działalności gospodarczej	18,68	18,68
Refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy	19,14	19,14
Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	42,18	16,97

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WUP w Katowicach.

Próbując ustalić, czy maksymalizacji nakładów na aktywizację bezrobotnych w poszczególnych latach towarzyszyła poprawa efektywności zatrudnieniowej, obliczono współczynnik korelacji liniowej Pearsona, zestawiając z wysokością przeciętnego kosztu programu na 1 osobę (pkp_2) uzyskany w danym roku poziom efektywności zatrudnieniowej. Otrzymana wartość r_{xy} równa 0,04 wskazuje na nikłą liniową zależność między badanymi zmiennymi. W związku z powyższym słuszne wydaje się twierdzenie, że poziom zatrudnienia uzyskiwanego po uczestnictwie w programach nie jest uzależniony od wysokości wydatków poniesionych w danym roku na aktywizację bezrobotnego. Jednocześnie dostrzega się bardzo silną zależność ($r_{xy} = 0,89$) między nakładami na aktywizację 1 osoby w ramach poszczególnych programów a uzyskiwanym po nich zatrudnieniem, wskazującą, że programy bardziej kosztochłonne wiążą się z wyższymi rezultatami zatrudnieniowymi.

5. Podsumowanie

Prowadzone badania dowodzą, że oceniane programy istotnie różnią się efektywnością kosztową i zatrudnieniową. Wskaźniki efektywności kosztowej (kpz) ustalone dla analizowanych form wsparcia w latach 2005-2010 wskazują, że najkorzystniejszymi wynikami charakteryzowały się prace społecznie użyteczne, następnie szkolenia i prace interwencyjne. Programami, dla których ustalony kpz był najwyższy, były: dotacja na podjęcie działalności gospodarczej, refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy oraz roboty publiczne. Jednocześnie różnica między najtańszym i najdroższym programem wyniosła 458,99%.

Warto podkreślić, że poprawie efektów zatrudnieniowych w poszczególnych latach nie zawsze towarzyszyła maksymalizacja nakładów na poszczególne formy wsparcia. Jednocześnie wystąpiła silna liniowa zależność między wysokością nakładów na aktywizację 1 osoby w ramach poszczególnych programów a uzyskiwanym po nich zatrudnieniem. Oznacza to, że programy bardziej kosztochłonne wiążą się

z wyższym poziomem podjęć pracy po ich ukończeniu. Nie może to jednak stać się jedyną przesłanką wyboru realizowanych programów. W poszukiwaniu rozwiązań optymalnych należy wziąć pod uwagę zarówno aspekty zatrudnieniowe, jak i kosztowe. Pamiętać jednocześnie należy o właściwym doborze uczestników programów, a także o wielu czynnikach uniemożliwiających likwidację bezrobocia i tym samym ograniczających skuteczność podejmowanych działań.

Literatura

- Efektywność podstawowych form aktywizacji realizowanych w ramach programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w 2009 roku*, MPiPS, Warszawa 2010.
- Kierunki modyfikacji rozwiązań prawno-organizacyjnych w celu zwiększenia efektywności usług i instrumentów rynku pracy służących podnoszeniu kwalifikacji bezrobotnych*, Raport z badania współfinansowanego ze środków EFS, realizowanego przez P. Błędowskiego, B. Błaszczyk, M. Fedorczyk, Cz. Kliszko, P. Kubickiego, MPiPS, Warszawa 2008.
- Martin J.P., Grubb D., *What works and for whom: a review of OECD countries' experiences with active labour market policies*, "Swedish Economic Policy Review", September 2001, no. 8.
- MPiPS-01, *Sprawozdanie o rynku pracy" za lata 2005-2010* sporządzone przez WUP w Katowicach.
- MPiPS-02, *Sprawozdanie o przychodach i wydatkach Funduszu Pracy" za lata 2005-2010* sporządzone przez WUP w Katowicach.
- Picard P.M., *Job additionality and deadweight spending in perfectly competitive industries: the case of optimal employment subsidies*, „Journal of Public Economics” 2001, no. 79.
- Rosholm M., Svarer M., *Estimating the threat effect of active labour market programmes*, "IZA Discussion Paper" 2004, no. 1300.
- Tylec A., *Uczestnictwo kobiet w aktywnych programach rynku pracy oraz jego efekty zatrudnieniowe w województwie śląskim*, [w:] *Przegląd wybranych zagadnień rozwoju ekonomiczno-społecznego*, red. G. Musiał, R. Żelazny, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Katowice 2011
- Wróbel J., *Mierzenie efektywności aktywnych programów rynku pracy*, IPiSS, Warszawa 2005.

COST EFFICIENCY OF ACTIVE LABOUR MARKET PROGRAMMES IN SILESIAN VOIVODESHIP IN 2005-2010

Summary: Socio-economic consequences of imbalance on the labour market lead to some activities and programmes aiming at assurance of the optimum employment level. They also imply the necessity of defining aims, the ways of realization and the evaluation of these activities as well as regarding aspects of efficiency at the same time. Taking into account the above mentioned situation the article presents the chosen issues relating to the efficiency of the active programmes of labour market in Silesian Voivodeship. The research concentrated on cost efficiency only because of the limited work space.

Keywords: active labor market programs, cost effectiveness.